

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๘/๒๕๔๘

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กรณีจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง จึงเป็นเหตุให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า มีเหตุที่จะยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

นางนุจรินทร์ โคตรธรรม หัวหน้าพรรคเกษตรก้าวหน้า ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาสรุปว่า

๑. ในส่วนที่เกี่ยวกับประเด็นว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๔ และในรอบปี ๒๕๔๕ ถูกต้องตามความเป็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่ นั้น พรรคเกษตรก้าวหน้าขอชี้แจงและยอมรับตามข้อเท็จจริงเท่าที่ให้อภัยคำต่อคณะสอบสวนข้อเท็จจริงทุกประการ ส่วนข้อกล่าวหาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามที่คณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับ การสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้าพิจารณานั้น ได้รับทราบแล้วโดยตลอด ไม่ขอชี้แจงคัดค้านข้อกล่าวหาอีกและขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามคำร้องของผู้ร้อง

๒. นางนุจรินทร์ โคตรธรรม หัวหน้าพรรคเกษตรก้าวหน้า ขอชี้แจงในฐานะส่วนตัวว่า ตนเองเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายประดิษฐ์ โคตรธรรม ผู้อำนวยการพรรคเกษตรก้าวหน้า ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วก่อนการสอบข้อเท็จจริงสิ้นสุดลง ตนไม่มีความรอบรู้เรื่องการเมืองและไม่ทราบเรื่องเกี่ยวกับการจ้างและการรับเงินเดือนของผู้บัญชาการพรรค รองผู้บัญชาการพรรค นักวิชาการ ลูกจ้าง อาสาสมัคร แต่อย่างใด เรื่องต่าง ๆ นั้น นายประดิษฐ์ โคตรธรรม เป็นผู้ชี้แจงให้ตนรับรู้อย่าง

๓. ในส่วนคำขอท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พรรคเกษตรก้าวหน้าได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๗ ตามข้อบังคับพรรค ข้อที่ ๖๕ (๑) (๕) ให้เลิกยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๖๒ พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

พิเคราะห์แล้ว ประเด็นแรกต้องวินิจฉัยมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่ เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๑ ว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคสองได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้

ส่วนประเด็นเรื่องยุบพรรคเกษตรก้าวหน้านั้น ผู้ร้องอ้างว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ซึ่งบัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป” และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยมีว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าได้ใช้จ่ายเงินและจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ ผู้ร้องอ้างว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงมีหน้าที่ต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ผู้ร้องได้ตรวจสอบพบว่า

๑. พรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กรณีโครงการปี ๒๕๔๔ ที่เกี่ยวกับการจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ได้ชำระค่าจัดพิมพ์เอกสารเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งได้จัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินค่าจัดพิมพ์เอกสาร ประกอบด้วยใบกำกับภาษี/ใบส่งของของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ เล่มที่ ๐๑ เลขที่ ๑๘, ๒๐, ๒๑, ๒๒ และ ๒๓ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นั้น ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบเอกสารการใช้จ่ายเงินประจำปี ๒๕๔๔ ของสำนักงาน กกต. โดยคณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุน

เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองซึ่งได้ตรวจสอบจากใบกำกับภาษี/ใบส่งของของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ เล่มที่ ๐๑ เลขที่ ๑๕, ๒๐, ๒๑, ๒๒ และ ๒๓ และสอบปากคำนางพรเพ็ญ ทองอุทัยศรี เจ้าของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ ปรากฏว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจ้างพิมพ์เอกสารตามรายการในปี ๒๕๔๔ จริง แต่การจ่ายเงินได้จ่ายเป็นงวด ๆ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ และมาจ่ายครบถ้วนในปี ๒๕๔๖ แล้วออกใบเสร็จรับเงิน เลขที่ ๑๑ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการออกใบเสร็จย้อนหลัง จึงถือได้ว่าพรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒

๒. พรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ กรณีโครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพพรรคเข้มแข็ง พร้อมทั้งได้จัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินค่าจ้าง นายเอกราช ป็องคำสิงห์ ระหว่างเดือนมกราคม ถึง สิงหาคม ๒๕๔๕ และนางเพ็ญทรัพย์ ทุมรินทร์ ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึง ธันวาคม ๒๕๔๕ นั้น ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบเอกสารการใช้จ่ายเงินประจำปี ๒๕๔๕ ของสำนักงาน กกต. โดยคณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งได้ตรวจสอบเอกสารจ้างรองผู้อำนวยการพรรคเกษตรก้าวหน้าและสอบปากคำบุคคลทั้งสอง ปรากฏว่า

(๑) พรรคเกษตรก้าวหน้าได้จ้าง นายเอกราช ป็องคำสิงห์ เป็นรองผู้อำนวยการพรรค อัตราเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน มีหลักฐานการรับเงินเดือนตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรคของ นายเอกราช ป็องคำสิงห์ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง สิงหาคม ๒๕๔๕ รวม ๘ เดือน แต่นายเอกราช ป็องคำสิงห์ ให้ถ้อยคำว่า ไม่ได้รับเงินเดือนและไม่ได้ลงลายมือชื่อในใบสำคัญรับเงินเดือน

(๒) พรรคเกษตรก้าวหน้าได้จ้าง นางเพ็ญทรัพย์ ทุมรินทร์ เป็นรองผู้อำนวยการพรรค อัตราเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน มีหลักฐานการรับเงินเดือนตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรคของ นางเพ็ญทรัพย์ ทุมรินทร์ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึง ธันวาคม ๒๕๔๕ รวม ๔ เดือน แต่นางเพ็ญทรัพย์ ทุมรินทร์ ให้ถ้อยคำว่า ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท โดยได้ลงนามในใบสำคัญรับเงินเพียงใบเดียวและในใบสำคัญรับเงินไม่มีการระบุจำนวนค่าจ้าง

นางนุจรินทร์ โคตรธรรม หัวหน้าพรรคเกษตรก้าวหน้าได้ชี้แจงว่า เป็นกริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายประคิษฐ์ โคตรธรรม ผู้อำนวยการพรรคเกษตรก้าวหน้า นายประคิษฐ์ โคตรธรรม เป็นผู้ชี้แจงให้ตนเองรับรู้การจ้างและการรับเงินเดือนของรองผู้อำนวยการพรรค โดยตนเองไม่ทราบนั้น ไม่อาจอ้างเป็นเหตุให้พรรคเกษตรก้าวหน้าพ้นจากหน้าที่การใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ และไม่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี ปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ จึงฟังได้ว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และ พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ